GAZETA

Wielkiego Xięstwa

POZNAŃSKIEGO.

Nakladem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 27. W Piątek dnia 1. Lutego. 1839.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 29. Stycznia.

Przybył tu: Cesarsko-Rossyjski Kontreadmirał, Baron Wrangel, z Petersburga.

Wiadomości zagraniczne.

Polska.

Z Warszawy, dn. 27. Stycznia.

N. Cesarz Jmć, na przedstawienie Namiestnika Królestwa Polskiego, Generał-Feldmarszałka JO. Xięcia Warszawskiego, Hrabi Paskiewicza Erywańskiego, nadać raczył Podsekretarzowi Heroldyi Królestwa, Antoniemu Sergiejewiczowi, za gorliwą służbę, rangę 14téj klassy.

Gazety wychodzące w Rouen obejmują bardzo zaszczytne podziękowanie P. Antoniemu Orłowskiemu, uczniowi byłego naszego Konserwatoryum, nietylko za gorliwe zajęcie się uprzyprowadzeniem do skutku na korzyść ubogich muzyki kościelnéj w dzień św. Cecylii, lecz oraz za dyrygowanie tą muzyką. Składało ją przeszło 100 osób. Obok nieśmiertelnych dzieł Bethowena, Webera, Cherubiniego, wykonane były kampozycye naszego czcigodnego Professora, Weterana Elsnera, któ-rym artyści i amatorowie tamtejsi najzasłużeńsze pochwały oddali.

Rossya.

Z Petersburga, d. 10. (22.) Stycznia.

N. Cesarz Jmć rozkazać raczył, aby przed 1. Maja r. b. zaprowadzone były na trakcie bitym moskiewskim do publicznego użytku bryczki, podług wzoru przez J. C. Mość zatwierdzonego i rozesłanego przy ukazie Rządzącego Senatu z dnia 19. Lutego 1837 r., niemniéj właściwa uprząż, z zastrzeżeniem, aby dla uniknienia wszelkiego nieporządku przejeżdżający nie zaopatrywali się od daty wspomnionéj przy swoich pojazdach w własne postronki.

Francya.

Z Paryża, dnia 23. Stycznia.

Dziennik sporów zawiera co następuje: «Prezes Rady, Hr. Molé, Minister spraw zewnętrznych, W. Zachowawca pieczęci i Minister sprawiedliwości, P. Barthe, Minister spraw wewnętrznych, Hr. Montalivet, Minister handlu, P. Martin, Minister oświecenia, P. Salvandy, Minister wojny, Generał Bernard, Minister marynarki, Admirał Rosamel i Minister skarbu, P. Lacave Laplagne, dzisiaj w południe dymissye swoje w ręce Króla złożyli.«

Wiedziano tu już od dwóch dni, że Ministrowie do dymissyi podać się postanowili;

ale Król nie przyjął jéj. Owszem wezwał Hr. Molé, aby względem zmiany gabinetu nowe czynił usiłowania, wszelako w ten sposób, aby Hr. Montalivet posadę swoję zatrzymał. Wszakże wszelkie w téj mierze usiłowania na niczém spełzły. Członkowie koalicyi, do których się Pan Molé udał, wszyscy odmówną dali odpowiedź a związki z stronnictwem Jacqueminota na nicby się nie przydały. Teraz gdy dymissya Ministrów urzędownie potwierdzona, nie zbywa na rozlicznych pogłoskach. Słychać, że Xiążę Broglie i Marszałek Soult utworzeniem nowego gabinetu zajęci. Co się tyczy Xięcia Broglie wątpią powszechnie, żeby Prezesostwo Rady przyjąć miał, kiedy uroczyście oświadczył, że swój zawód polityczny za ukończony poczytuje. Więc Marszałek Soult tém zawiłém trudnić się będzie zadaniem. Dzisiaj głoszono, że Hrabia Molé, wręczając Królowi dymissyą swoję, wydziału swego jeszcze nie zupełnie się wyrzekł, tusząc sobie, że z powodu sprawionych przez utworzenie nowego gabinetu trudności, jeszcze raz do niego wrócą. Ministeryalne gazety donoszą dzisiaj, że w salonie Pana Molé wczoraj wieczorem mnóstwo deputowanych się zebrało, składając mu hołd uszanowania swego. Twierdzą oraz, że członkowie stronnictwa Jacqueminota nalegają na Pana Molé, aby nowy utworzył gabinet, z czego się jednak tenże wymówił. Gazety dzisiejsze zawierają już rozliczne listy Ministrów, które wszelako wszystkie tylko na domysłach się opierają. Wstąpieniu Panów Thiers i Guizot nie jedna okoliczność zawadza. Podczas obrad nad adressem tak się tłumaczyli, iż się w oczach dworu skompromitowali. Prócz tego mowa Pana Thiersa o Belgii bardzo wojennym oddychała duchem, a i to byłoby przeszkodą.

Marszałek Clauzel miał oświadczyć, że obiegająca tu pogłoska, jakoby naczelne nad armią belgijską przyjąć chciał dowództwo, zupełnie bezzasadna.

W wczorajszym Dzienniku sporów czytamy: »Zdaje się, że skoncentrowanie hollenderskiego i belgijskiego wojska nad granicą rząd francuzki spowodowało do użycia wszelkich stósownych środków, aby niedogodnościom z takiego położenia rzeczy powstającym zapobiedz. Dano rozkazy, aby wojsko, które Ministeryum zeszłéj wiosny nad granicą północną było zgromadziło, liczące włącznie z jazdą i artyleryą 35—36,000 ludzi, w brygady połączono i należycie rozlokowano.«

Słychać, że Xiążę Orleański naczelne dowództwo nad korpusem obserwacyjnym nad granicą belgijską obejmie a Generałowie Achard, Aymar, Bugead i Lamy pod nim komenderować będą.

Studenci paryscy podpisują w téj chwili adres do studentów belgijskich, w którym ich wzywają, ażeby nietykalności granic swoich do upadłego bronili.

Z dnia 24. Stycznia.

Głoszą, że i wielu z celniejszych urzędników pójdzie za przykładem Ministrów i do dymissyi się poda.

Wczoraj w południe Marszałek Soult do Tuilleryów wezwany został i przez dwie godziny w gabinecie Króla zabawił. Pierwsza ta rozmowa żadnych nie wydała skutków. Król (wedle pogłoski) wezwał Marszałka, ażeby się z Hr. Molé i Panem Montalivet pod względem utworzenia nowego gabinetu porozumiał. Wszakże Marszałek uroczyście miał oświadczyć, że z żadnem z dawniejszych Ministrów w układy wejść nie chce. Gazety ministeryalne wiadomość tę za mylną poczytują twierdząc, że Marszałek Soult przeciwnie nazwisko Hrabiego Molé nasamprzód wymienił wynurzając nadzieję, iż główni członkowie dawniejszego gabinetu do nowego będą mogli należeć.

Zgromadzenie Jaqueminota chce, jak się zdaje, w obecném przesileniu, przeważną grać rolę. Dzisiaj równie licznie się zgromadziło jak wczoraj i postanowiło, tworząc raz większość w Izbie, mianowaniu szefów koalicyi Ministrami zapobiedz albo ich przynajmniéj do pozostania wiernymi wyrażonym przez większość zasadom przymusić.

Mający być zgromadzony nad granicą belgijską korpus obserwacyjny z 6 dywizyi składać się będzie. Xiążę Nemurski i Hr. Dejean każdy dowodzić będą dywizyą jazdy, Baron Dariule i Generał Daudenarde dywizyami piechoty a Generałowie Favier i Blanquefort każdy jedną brygadą.

Giełda z d. 24. Stycznia. Kursa renty francuzkiéj dzisiaj w górę poszły. Słychać, że Pana Thiers dzisiaj do Króla wezwano i że jutro nowe Ministeryum już będzie utworzone. Dług czynny hiszpański bardzo był poszukiwany, kiedy możliwe wstąpienie Pana Thiers do gabinetu, po polityce którego względem Hiszpanii wiele dobrego się spodziewają, gorliwość spekulantów obudziło. — Dopis. Po zamknięciu giełdy upowszechniła się pogłoska, iż Marszałek Soult utworzenia nowego gabinetu się podjął, porozumiawszy się z Królem pod względem zasad politycznych, jakich się trzymać zamyśla. Głoszą, że Monitor jutrzejszy obwieści, iż urządzenie Gabinetu Marszałkowi Soult powierzono.

Anglia.

Z Londynu, dnia 22. Stycznia.

Zgromadzenia przeciw prawom zbożowym stają się coraz liczniejszémi; w każdym kącie Królestwa takowe się odbywają a z powodu niezmiernéj szybkości, z jaką się te poruszenia mnożą, rozumieją powszechnie, że żadne Ministeryum na przyszłéj sessyi zmianie tych praw oprzeć się nie zdoła. Petycya miasta Leeds przeciw tym prawom w ciągu 2ch dni 9000 podpisów uzyskała, więc rachując 16 godzin na dzień, prawie 300 co godzina. Między temi zgromadzeniami odznaczało się mianowicie w Stroud odbyte, na którém 1700 osób udział miało, lubo to tylko miało być przygotowaniem do większego zgromadzenia, późniéj odbyć się mającego. Zapewniają, że sprawione po miastach fabrycznych przez prawa zbożowe wzburzenie temu już wyrównywa, które reformę parlamentową w latach 1831. i 1832. poprzedzało. Duch stronniczy zupełnie tu zapomniany i w pytaniu tém Torysowie, Whigowie i Radykaliści jednozgodnie działają. Ministeryalny Kuryer nie daje wprawdzie jeszcze pewnego oświadczenia, że gabinet bil względem modyfikacyi praw zbożowych w parlamencie wniesie, wynurza jednak nadzieję, że to uczyni, ile że ustępując w téj mierze życzeniom narodu stanowisko swoje bardzoby wzmocnił.

Niderlandy.

Z Amszterdamu, dnia 22. Stycznia.

Londyński korespondent amszterdamskiego Handelsbladu donosi temuż pod dn. 19. b. m.: »Hrabia Sebastiani jeszcze protokółu nie podpisał; nie wątpią jednak, że to za kilka dni nastąpi. Wnioski Hrabi Mérodego przesłano z Paryża konferencyi londyńskiéj, lecz Ludwik Filip wie bardzo dobrze, że się konferencya do tego nie przychyli, i sądzą także powszechnie, że krok ten uczynił jedynie w tym zamiarze, aby Belgią przekonać, że ciągle jéj interesu przestrzegał.«

Belgia.

Z Bruxelli, dn. 21. Stycznia.

Czytamy w Commerce Belge: »Zapewniają, że rząd nasz odebrał dziś rano ważną depeszę od konferencyi londyńskiéj. Treść jéj niewiadoma dotąd, ale powszechnie wnoszą, że jest stanowczego rodzaju. Z drugiéj także strony zapewniają, że z obawy, aby się obustronne wojska z powodu jakiego nieporozumienia z sobą nie starły, Posłowie mocarstw wpływających do konferencyi londyńskiéj protokół podpisali, na mocy którego równie Belgią jak Holandyą zawiadomić mają, aby obie strony wojska swoje na trzy godziny od obwodu twierdz cofnęły, które warowne zajmują stanowiska. Chwycono się zaś środka tego z obawy, aby niespodziane zdarzenie pokoju całéj Europy nie zakłóciło.«

(*Gaz. Koloń*)—Z największym pospiechem dąży znaczna ilość wojska z głębi kraju ku granicy holenderskiéj, skąd się napadu obawiają. Teraz dopiero można powiedzieć, że wszystko wojenną przybiera postać. Wojny pragnie tu tylko mała liczba osób pragnących zawichrzenia ogólnego i przewrócenia stósunków towarzyskich, przyczém Belgią tylko sobie za pozór wzięto. Zresztą nawet najgorliwsi przeciwnicy podziału kraju z obawą patrzą na zbliżającą się burzę. Panowie Metz, Ansemburg i Hoffschmidt powrócili z Paryża i myślą Ministeryum przed Izbę zapozwać. Szczególniéj zaś pytać się będą, co uczynił rząd do bronienia Limburga i Luxemburga. Jestto zaś nader delikatna materya; *Status quo* nie dozwala rządowi wysełać do tych prowincyi żadnéj siły zbrojnéj. Ministrowie do tego się niezawodnie odwoływać będą, że konferencya jeszcze stanowczo o niczém nie zawiadomiła. Sami Ministrowie różnego w téj mierze są zdania: jedni są za ustąpieniem, drudzy za oporem. Król zdaje się zdanie ostatnich podzielać; ale żadnéj nie ulega wątpliwości, że żadnego nie pominie środka, aby tę sprawę w dobry załatwić sposób. — Sądzę, że tutejszy komitet centralny do popierania dobrowolnego uzbrajania się podania swoje o sile zbrojnéj, jaką w Luxemburskiém rozrządzać może, przesadza, a przynajmniéj listy prywatne z owych okolic inaczéj rzecz tę wystawiają. — Przesilenie handlowe postępuje w równi z uzbrojeniami wojennemi. Każdy chowa ile możności swoje pieniądze, a brak tychże, jeżeli mu wcześnie nie zaradzą, pociągnie za sobą bankructwo wielu mniejszych i większych domów handlowych. Nieprzyjacielskie polityczne pobudki z strony zwolenników dawniejszego rządu zwiększają jeszcze nieszczęście. Z jakiéj więc bądź strony na rzecz tę zapatrywać się będziemy, wyznać musiemy, że stanowcza chwila jest przede drzwiami.

Niemcy.

Z Frankfortu n. M., d. 25. Stycznia.

Możemy teraz — jeżeli nie wszystkie oznaki łudzą — wkrótce stanowczych z Londynu pod względem spraw holendersko belgijskich wiadomości oczekiwać. Zagraża wprawdzie plan Belgii ofiarowania wynagrodzenia pieniężnego za Luxemburg i Limburg, nową odwłokę w wykonaniu traktatu 24ch artykułów, ale niedorzeczność planu tego za nadto w oczy wpadająca, jak ażeby można było uwierzyć,

że konferencya go istotnie pod rozbiór weźmie, nawet i w tym razie, gdyby Francya go popierać miała. Niezawodną prawie, że Francya do wyroku innych wielkich mocarstw przystąpi, a tak wykonanie 24ch artykułów z nowemi odmianami jednozgodnie zawyrokowaném zostanie. Belgia obawiając się tego ciągle się uzbraja, że zaś te uzbrajania do żadnego nie doprowadzą skutku, z pewnością prawie przewidywać można.

Rozmaite wiadomości.

Z Poznania. — Podług wiadomości z departamentu bydgoskiego suche mrozy zasiewom oziminy bynajmniéj nie zaszkodziły. — Śmiertelność między ludźmi była mała i stan zdrowia w ogólności zaspakajający; w saméj Bydgoszczy zjawiły się żarnice, przy których kilkakrotnie dostrzeżono, że się choroba ta u jednéj i téj saméj osoby ponawia. Nieszczęśliwe przypadki 8 ludzi w ciągu upłynionego miesiąca życia pozbawiły albo uszkodziły. I tak dn. 27. z. m. Assystent Registratury przy Sądzie Ziemsko-miejskim w Trzemesznie utracił życie spadłszy z konia. W Thurmühle powiatu szubińskiego zapadła się przez dziedzica Radeckera nowo założona hamernia w chwili, gdy robotnicy zajmowali się urządzeniem tego budynku i zabiła robotnika Ebenera z Wiśniecka. 7 ludzi, którzy na wierzchu łaty przybijali, ocalali szczęśliwie prócz 17letniego chłopaka, który nogę złamał. — Jeden wiatrak, 30 domów z 16 tylnemi zabudowaniami, 15 obór, 12 stodół, a między temi 5 napełnionych zbożem i jeden spichlerz stały się pastwą płomieni w czasie 16 pożarów. Siedmnasty zaś obrócił w perzynę trzy budowle przy hucie szklannéj w Uściu. Sprawców jednego ognia do sądu oddano. — Dziwią zaś najbardziéj wkrótce po sobie następujące pożary w Pile, jako to d. 23. Listopada, 26., 28. i 31. Grudnia, i domyślają się, że je z umysłu podłożono, tém bardziéj, gdy się ogień tylko w starych ukazywał zawsze budynkach. Magistrat pilski wyznaczył 25 tal. nagrody dla tego, ktoby podpalacza wyśledził. — Ceny znaczne zboża wynagrodziłyby obficie pracę rolnika, gdyby tylko zeszłe żniwo pomyślniéj było wypadło; ale pszenica rzadko gdzie się obrodziła, a kartofle w wielu miejscach gniją.

Ze Lwowa. — Wydanego u Piotra Pillera umniczo-opisowego dzieła: »Galicyja w obrazach,« wyszedł zeszyt IX. i zawiéra wraz z opisem w polskim i niemieckim języku następujące obrazy: 1) Nowytarg, miasteczko w obwodzie sądeckim; 2) Zwaliska zamku Odrzykońskiego, w obw. jasielskim; 3) Góry Pieniny od wsi Szczawnicy, w obw. sądeckim; 4) Nowy rynek w Brodach, w obw. złoczowskim. Trzy piérwsze rysował z natury Adam Gorczyński, czwarty Auer.

»Tygodnika rolniczo-przemysłowego« Ad. Kasperowskiego wyszedł No. 3. i obejmuje: 1) Jakie są powody braku pieniędzy w gospodarstwie i jakie środki zaradcze. 2) Bydło stepowe jest powodem do zarazy. 3) O karmieniu wołów. 4) O wyżywieniu krów i hodowaniu cieląt. 5) Nowy sposób zaciérania zboża z kartofli (dokończenie). 6) Rum z Jamaiki. 7) Sposób patentowy zdejmowania sierści z skór. 8) Zdanie Xięcia Raguzy o gonitwach konnych.

✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱

Jako zaślubieni polecają się

Dr. Oettinger

Etté z Schiffów Oettinger.

✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱

Niżéj podpisany, będąc umocowany do wydzierzawienia dóbr, o kilka mil od Poznania odległych, od Św. Jana r. b., wzywa chęć dzierzawienia mających by zechcieli zgłosić się u niego czém spieszniéj.

Gregor,
Kommissarz Sprawiedliwości.

Swieżych OSTRZYG dziesiąty transport otrzymał handel Sypniewskiego w Poznaniu.

Kurs papierów i pieniędzy giełdy Berlińskiéj.

Dnia 29. *Stycznia* 1839.	Stopa prC.	Na pr. kurant papierami	Na pr. kurant gotowizną
Obligi długu państwa	4	103 1/6	102 2/3
Pr. ang. obligacye 1830. . . .	4	102 1/4	101 3/8
Obligi premiow handlu morsk.	—	70	69 1/2
Obligi Kurmarchii z bież. kup.	4	102 1/8	101 5/8
Obligi tymcz. Nowéj Marchii dt.	4	—	101 3/4
Berlińskie obligacye miejskie .	4	103 1/4	—
Królewieckie dito . .	4	—	—
Elblągskie dito . .	4 1/2	—	—
Gdańskie dito w T.	—	48	—
Zachodnio-Pr. listy zastawne .	3 1/2	100 3/4	100 1/4
Listy zast. W. X. Poznańskiego .	4	—	104 1/2
Wschodnio-Pr. listy zastawne .	3 1/2	101	—
Pomorskie dito . .	3 1/2	101 7/12	101 1/12
Kur- i Nowomarch. dito . .	3 1/2	102	—
Szląskie dito . .	4	—	103 1/4
Obl. zalegl. kap. i prC. Kur- i Nowéj-Marchii	—	—	93
Złoto al marco	—	215 1/4	214 1/4
Nowe dukaty	—	18 1/4	—
Frydrychsdory	—	13 1/2	13
Inne monety złote po 5 talarów .	—	13	12 1/2
Disconto	—	3	4